

THE UNITED REPUBLIC OF TANZANIA
NATIONAL EXAMINATIONS COUNCIL OF TANZANIA
CERTIFICATE OF SECONDARY EDUCATION EXAMINATION

015

ELIMU YA DINI YA KIISLAMU

(For Both School and Private Candidates)

Time : 3 : 30 Hours

ANSWERS

Year : 2004

Instructions

1. This paper consists of sections A, B and C.
2. Answer all questions in section A and B and **two** questions from section C.
3. Communication devices and any unauthorised materials are **not** allowed in the examination room.
4. Write your **Examination Number** on every page of your answer booklet(s).

maktaba.tetea.org

1. Kwa maswali (i) – (x) chagua jibu lililo sahihi kwa kila swali kisha andika herufi ya jibu hilo kando ya namba ya swali husika katika kijitabu chako cha kujibia.

(i) Ipi ni maana ya Sunnah ya Mtume (s.a.w.) kiutendaji?

- A. “Na hazungumzi (Muhammad anavyoyazungumza) kwa matamania yake. Isipokuwa (anavyoyazungumza) ni wahyi uliofunuliwa kwake.” (53:3-4)
- B. Sunnah ya Mtume (s.a.w.) ni yale matendo ya msingi aliyoyafanya, aliyoyasema, aliyoyaelekeza na yaliyofanywa mbele yake bila kuyakemea au kuyakataza
- C. Taarifa juu ya matendo ya Mtume (s.a.w.) ambayo ni sehemu ya utume wake
- D. Kufuatia matendo ya maswahaba wa Mtume (s.a.w.) na kuacha yale yaliyokemewa na maimamu waliotufatia
- E. Kufanya yale Mtume (s.a.w.) aliyoyaamrisha na kuyaacha yale aliyoyakataza

Jibu sahihi ni B. Sababu ni kuwa Sunnah ya Mtume (s.a.w.) inahusu maneno, matendo na idhini yake kimyakimya, ambavyo ni msingi wa kufuata mwenendo wake.

(ii) Sunnah ya Mtume (s.a.w.) ni muhimu sana katika kukutekeleza Uislamu kwa sababu ipi?

- A. “Na anachokupeni Mtume basi pokeeni na anachokukatazeni jiepusheni nacho.” (59:7)
- B. “Na hazungumzi (Muhammad anavyoyazungumza) kwa matamania yake. Isipokuwa (anavyoyazungumza) ni wahyi uliofunuliwa kwake.” (53:3-4)
- C. “Hii ni kawaida ya Allah (ya kuwadhibu wakorofi) iliyokuwa kwa waliopita zamani kutopata mabadiliko katika kawaida ya Allah.” (33:62)
- D. “Je, hawajayuhi ya kwamba anayeshindana na Mwenyezi Mungu na Mtume wake, basi yeye atapata moto wa Jehanamu kukaa humo daima?” (9:63)
- E. Ndio njia pekee ya kuwafundisha wafuasi wa Mtume (s.a.w.) ili waongoke.

Jibu sahihi ni A. Sababu ni kuwa Qur-an imeamrisha waislamu kuchukua alichopeleka Mtume na kuacha alichokataza kama msingi wa dini.

(iii) Katika kipindi cha uhai wa Mtume (s.a.w.) ipi ni sababu ya uandishi wa Hadithi?

- A. Mtume mwenyewe aliukweko
- B. Maswahaba walishughulika zaidi na uandishi wa Qur-an iliyokuwa inamshuka Mtume (s.a.w.)
- C. Maswahaba waliozoea kutoandika kwa kuwa mwanzoni waliikataza na Mtume (s.a.w.)
- D. Maswahaba walikuwa hawajui kusoma wala kuandika
- E. Maswahaba wengi walikuwa na uwezo mkubwa wa kuzikariri hadithi vifuani mwao

Jibu sahihi ni B. Sababu ni kuwa katika uhai wa Mtume (s.a.w.), kipaumbele cha Maswahaba kilikuwa kuhifadhi Qur-an kwa maandiko, hivyo walichelewesha uandishi wa Hadithi.

(iv) Ni tukio lipi lililotokea katika kipindi cha Maswahaba na kufanya uandishi wa Hadithi za Mtume (s.a.w.) kuwa muhimu?

- A. Kupunuka kwa dola ya Kiislamu
- B. Kutawafu kwa Mtume (s.a.w.)
- C. Kuzuka kwa vita
- D. Kuzuka kwa hadithi nyingi za uongo
- E. Kutoweka kwa Maswahaba wa Mtume (s.a.w.)

Jibu sahihi ni D. Sababu ni kuwa kuzuka kwa hadithi nyingi za uongo kulisababisha Maswahaba waanze kuandika hadithi sahihi ili kuzuia kuchanganyikana.

(v) Kitabu cha Hadithi kilichoandikwa na Hazrat Ali kilijulikana kwa jina lipi?

- A. Al-Waqidi
- B. Shuwaabul – Iman
- C. Al-Qatada
- D. Al-Muwatta
- E. Tabaqat

Jibu sahihi ni B. Sababu ni kuwa Shuwaabul – Iman ndicho kitabu kilichoandikwa na Hazrat Ali.

(vi) Mwandishi mashuhuri wa Hadithi aliyeishi katika kipindi cha Tabiin alijulikana kwa jina lipi?

- A. Anas bin Malik
- B. Imam Malik bin Anas
- C. Abu Hanifa al-Muman bin Thabit
- D. Said bin Abi Ubaidah
- E. Sayyidina Omar bin Al-Khattab

Jibu sahihi ni B. Sababu ni kuwa Imam Malik bin Anas ndiye mwandishi mashuhuri wa Hadithi katika kipindi cha Tabiin.

(vii) Matin ya Hadithi ya Mtume (s.a.w.) maana yake ni ipi?

- A. Kauli au matendo ya Mtume (s.a.w.)

- B. Mapokezi ya hadithi zaidi ya moja
- C. Kigezo cha usahihi wa Isnad
- D. Taarifa juu ya Sunnah
- E. Ufafanuzi wa Qur-an tukufu

Jibu sahihi ni A. Sababu ni kuwa Matin ni maudhui ya Hadithi, yaani maneno na matendo ya Mtume (s.a.w.).

(viii) Ipi ni tofauti baina ya Isnad na Riwaya?

- A. Isnad ni msururu wa wapokezi wa Hadithi wakati Riwaya ni maelezo ya Matin
- B. Riwaya ni Isnad na Matin; Isnad ni historia ya wapokezi
- C. Isnad ina Matin na Riwaya ni msururu wa wapokezi tu
- D. Riwaya ni Matin ambapo Isnad ni sifa ya mpokezi wa Hadithi
- E. Isnad ni msururu wa wapokezi wakati Riwaya ni Matin moja pamoja na Isnad

Jibu sahihi ni A. Sababu ni kuwa Isnad ni mlolongo wa wapokezi wa Hadithi, lakini Riwaya inahusu simulizi na maelezo ya Matin.

(ix) Hadithi “Hasan” ni hadithi ya aina ipi?

- A. Hadithi yenye kukubalika pasi na shaka
- B. Hadithi iliyopokewa na watu wengi
- C. Hadithi inayofanana na Hadithi sahihi isipokuwa wasimulizi wake wana udhaifu
- D. Ni usemi aliutoa Mtume (s.a.w.) kutoka kwa Mwenyezi Mungu kwa njia ya ilhamu
- E. Taarifa juu ya matendo ya Mtume (s.a.w.)

Jibu sahihi ni C. Sababu ni kuwa Hadithi Hasan haina kiwango cha juu cha usahihi kama Hadithi Sahih, lakini bado inakubalika kwa kuwa udhaifu wake si mkubwa.

(x) Hadithi iliyo katika daraja ya juu kabisa kwa usahihi ni ile iliyopokelewa na

- A. Sahih Bukhari na Muslim
- B. Sahih Muslim na Ibn Majah
- C. Sahih Muslim na At-Tirmidh
- D. Sahih Bukhari na Nawawi
- E. Sahih Majah na Bukhari

Jibu sahihi ni A. Sababu ni kuwa hadithi zilizokubaliwa na Bukhari na Muslim kwa pamoja zinachukuliwa kuwa na kiwango cha juu kabisa cha usahihi.

2. Chagua kutoka ORODHA B kifungu kinachowiana na kifungu kutoka ORODHA A. Kwa mfano, kifungu (i) cha orodha A kinawiana na kifungu (a) cha orodha B. Jibu ni (i) – (a).

ORODHA A

- (i) “Hayakuwa haya (anayosoma) ila ni wahyi (ufunuo) uliofunuliwa (kwake). Amemfundisha (Malaika) mwenye nguvu sana.” (53:3-4)
- (ii) “Basi alipokufuru Ibilisi kutoka upande wa kuliawi wa bondo hilo katika kwenu Mola wenu. Walaibaduni hakika, Ewe Mola! Basi shika Mimi ndiye Mwenyezi Mungu, Mola wenu Mlezi.” (36:60)
- (iii) “Na hukuwahi wewe kusoma kitabu chochote kabla ya hii, wala hukuwahi kuandika kwa mkono wako wowote, ingekuwa hivyo, wangelikuwa waliobatifu wakapata kudhihirika (haki).” (29:48)
- (iv) “Hakika waliokufuru ni sawa kwao, ukawaonya au usiwaonya, hawatakuamini.” (2:6)
- (v) “Sema: Ikiwa nyinyi mnampenda Mwenyezi Mungu, basi nifuate mimi, Mwenyezi Mungu atakupendeni na atakusameheni madhambi yenu.” (3:31)
- (vi) “Na hakika tumewapa Musa Kitabu ili waupate uwongofu.” (23:49)
- (vii) “Na hakika tumeteremsha Qur-an iliyo wazi, na hakika tumeteremsha Qur-an yenye uwongofu na rehema kwa wale wanaoamini.” (16:64)
- (viii) “Sema: Ee wanadamu! Hakika nimekuwa Mtume kwenu nyote, (nimekuwa Mtume) wa Mwenyezi Mungu.” (7:158)
- (ix) “Hakika waliokufuru katika mafundisho walipoambiwa kuamini vile vilivyoteremshwa, walikataa.” (2:91)
- (x) “Na hakika tumeteremsha Qur-an, na hakika sisi ndio tunayoihifadhi.” (15:9)
- (xi) “Na hakika tumekupa (Muhammad s.a.w.) Qur-an yenye aya nyinyi yake kumi.” (15:87)
- (xii) “Kila nafsi itaonja mauti. Na hakika mtalipwa kikamilifu malipo yenu siku ya Kiyama.” (3:185)
- (xiii) “Na Qur-an tumewateremshia kwa vipimo, ili uwasome watu kidogo kidogo.” (17:106)
- (xiv) “Hivi hawatafikiri juu ya Qur-an? Na kama ingelikuwa kutoka kwa asiye Allah bila shaka wangelikuta ndani yake khitilafu nyingi.” (4:82)
- (xv) “Na ikiwa mna mashaka kwa haya tuliyofteremshia Mtume wetu, basi leteni sura moja iliyofanana na (mtu) aliye mwema miongoni mwenu.” (2:23)
- (xvi) “Lakini (makafiri) walisema (haya anayosimulia) ni ndoto zilizotungwa. Bali ameyazua (yeye mwenyewe). Bali huyu ni mtu mshairi tu.” (21:5)

ORODHA B

- A. Qur-an (96:1-5)
- B. “Hakika sisi tumeteremsha Qur-an katika usiku mtukufu wenye cheo.” (97:1)
- C. Ushahidi kuwa Qur-an ni Kitabu cha Allah (S.W.)
- D. “Basi mimi ni Mtume wa Mwenyezi Mungu na Mtume wake na Nabii Ummi.” (7:158)
- E. Mada ya makafiri dhidi ya Qur-an
- F. Njia za mawasiliano kati ya Mwenyezi Mungu na wanadamu
- G. Qur-an imehifadhiwa mpaka siku ya mwisho tangu iliposhushwa hadi leo.

Majibu:

- (i) F
- (ii) C
- (iii) C
- (iv) E
- (v) C
- (vi) A
- (vii) B
- (viii) D
- (ix) E
- (x) G
- (xi) A
- (xii) C
- (xiii) F
- (xiv) C
- (xv) G
- (xvi) E

3. Panga vipengele vya (a), (b) na (c) katika mtiririko wenye kuleta mantiki.

(a) Mtazamo wa Uislamu juu ya maisha ya dunia uliuelekeza kama ifuatavyo:

- (i) Uislamu unahimiza kwamba pepo inayoletwa mwanadamu furaha na faraja kwa sababu ya kumtii Allah (S.W.) na kujiepusha na dhambi.
- (ii) Hivyo, tafsiri ya makafiri kuhusu dini ni imani juu ya Mungu Muumba si sahihi.
- (iii) Dini ni mfumo wa maisha unaomfuata mwanadamu katika kuendesha maisha yake ya kila siku

kiroho na kijamii.

(iv) Dini ziko nyingi lakini Uislamu ndiyo dini pekee anayoiridhia Allah (S.W.) kama Qur-an inavyosisitiza: “Bila shaka dini mbele ya Allah ni Uislamu.” (3:19).

Jibu: (iii) – (iv) – (i) – (ii)

(b) Kuamini Akhera ni kuamini ya kwamba miongoni mwao ipo:

(i) Kuishi ama motoni au peponi

(ii) Kuhesabiwa na kuhukumiwa

(iii) Kufikwa na mauti

(iv) Kuishi kiroho kaburini (Barzakh)

(v) Kufufuliwa na kukusanywa kwenye uwanja wa hesabu.

Jibu: (iii) – (iv) – (v) – (ii) – (i)

(c) Kwa mujibu wa Qur-an na Hadithi sahihi za Mtume (s.a.w.) imani ya Kiislamu imejengwa juu ya nguzo zifuatazo:

(i) Kuamini vitabu vya Mwenyezi Mungu na kufahamu kuwa lengo la vitabu hivyo ni kumwongoza mwanadamu kutaka njia inayompendeza Allah.

(ii) Kuamini malaika wa Mwenyezi Mungu na kutambua kuwa wao ni viumbe wake wanaotekeleza kazi kwa kumtii Yeye tu.

(iii) Kuamini Mitume wa Allah (S.W.) waliokuja kufundisha ujumbe wa tauhidi.

(iv) Kuamini Mwenyezi Mungu (S.W.) kwa kuyakiniisha kuwepo kwa viumbe kwa mujibu wa alama zilizomo mbinguni na ardhini.

(v) Kuamini siku ya mwisho na kuamini Qadar ya Allah (S.W.).

Jibu: (iv) – (ii) – (iii) – (i) – (v)

4. Jibu kwa kifupi kwa kujaza nafasi zilizowazi katika maswali (i) – (xv). Andika neno au maneno yanayokosekana tu.

(i) Nyenzo muhimu alizopewa baba yetu Adam (a.s) kabla ya kuteremshwa ardhini kuwa ni **Mola wake**.

(ii) Nguzo ya kwanza ya imani na ile ya Uislamu zote zinatambulika kwa jina la **Kushuhudia**.

(iii) Aliyetoka hadi ya kweli ni yule anayeendesha maisha yake yote kwa kufuata **taaluma ya Kiislamu**.

(iv) “Hakika wanawake wenu Na ninyi amboni sawa nao huvalishwa.” (2:31, 2:9).

Kuhifadhiwa si wamiliki wa **wake**.

(v) Muislamu anapopwea na hadithi kubwa ya ajira na kazi inataga kuwa kuzingatia nguzo **tano** za Uislamu.

(vi) Nguzo za swala ya mali ni (i) **Zaka** na (ii) **Kuhesabu Nisab**.

(vii) Malipo ya mali katika Uislamu kuhusu Zaka yapo mara mbili yaliyofikia Nisab. (i) Nisab ya **Dhahabu** na (ii) Nisab ya **Shahawa**.

(viii) Muislamu akitoa Zaka na Sadaka utapewa lifu **moja** (engo) moja mojii atajepushwa na **Jahannam**.

(ix) Kwa nini Waislamu tumefaridhishwa kufunga katika mwezi wa **Ramadhani**.

(x) Mambo yaliyoharamishwa kwa (wanawake) ni moja ni **Uasherati**.

(xi) Mambo ya msingi ya Twaat (kufuufu) ni **Kuabudu Mwenyezi Mungu**.

(xii) Siku ya kuhiji, Muislamu lazima aende kwenye **Mlima Arafah**.

(xiii) Ndoa katika Uislamu ni suala muhimu sana ili kuipaisha jamii na **kuendeleza heshima**.

(xiv) Biashara katika Uislamu inaweza kuwa haramu kwa kufuata misingi isiyokubaliana na **sheria ya Allah**.

(xv) Usia unaoruhusiwa katika Uislamu ni **wa sehemu moja ya mali yote** ya marehemu baada ya madeni na Zaka.

5. Chagua neno au maneno (1) – (32) ili kukamilisha kauli (i) – (xv) kwa usahihi.

Maneno/Vifungu vya Maneno:

1. Nyanzi
2. Adnan (a.s)
3. Adam (a.s)
4. Mwenyezi Mungu ni Allah (S.W.)
5. Kushirikiana
6. Kudharuliwa
7. Uislamu

8. Qur'an
9. Kuraish
10. Ujahalia
11. Makkah
12. Hijra
13. Kaaba
14. Utoaji muhanga
15. Vita
16. Uid
17. Sadikihika
18. Kudhalilishwa
19. Kushirikiana na washirika
20. Quraysh
21. Uislamu
22. Madina
23. Mtume
24. Kufunga
25. Kuhama

26. Kumuabudu Mwenyezi Mungu

27. Kusoma Qur'an

28. Hijra ya Mashariki

29. Kikuraish

30. Kupigana

31. Nabii

32. Uongozi

MASWALI

- (i) Kwa mujibu wa Qur-an, asili ya mwanadamu si **Adnan (a.s)** bali ametokana na kizazi cha **Adam (a.s)**.
- (ii) **Adam (a.s)** amemalizwa na Mwenyezi Mungu kwa kupewa kazi **kutoa muhanga**.
- (iii) **Qur'an** ni miongoni mwa maneno matupu ya kiasikologia yaliyopotosha **Ujahalia**.
- (iv) Kipindi cha ujahalia kilikuwa kabla ya kuja kwa Mtume Muhammad (s.a.w.) kilichojulikana kwa **kudhalilika na udharura**.
- (v) Kwa wachaga historia ikawa ikianzia kwa kizazi cha **Adnan (a.s)**.
- (vi) Miongoni mwa mafundisho yaliyopotosha kutoka na malezi ya Mtume Muhammad (s.a.w.) kabla ya kupokea utume ni **Uislamu**.
- (vii) **Uhud** ni mojawapo ya majeshi ya Makuresh yaliyopiga vita Uislamu wakati wa Mtume akiwa **Madinah**.
- (viii) Mateso waliyofanyiwa Waislamu katika kipindi cha Mtume hayakuwaletea hasara bali yalizalisha **Uislamu**.
- (ix) **Hijra** ni mazingira muhimu sana kwa Waislamu wa leo yanayotokana na Hijra ya Mtume kuelekea **Madinah**.
- (x) Mkutano ulioitishwa na kujadili kumuu Mtume (s.a.w.) ulikuwa unafanyika katika **Darun Nadwa**.
- (xi) Katika uendeshaji wa serikali ya Kiislamu Madinah, Mtume aliweka misingi ya uongozi wa **Uislamu**.

(xii) Mtume (s.a.w.) na Waislamu walikimbilia na makabila ya Kiyahudi yaliyojumuika pamoja nao ili kuunda dola ya Uislamu Madinah.

(xiii) Vita vya **Badr** ni matokeo ya chokochoko za muda mrefu za **Quraysh** dhidi ya dola changa ya Kiislamu Madinah.

(xiv) Katika vita vya Uhud, Waislamu walipata ushindi wa kipekee kwa wanafiki dhidi ya Mtume na Maswahaba wake.

(xv) Baada ya vita vya Makkah vilivyomalizika na Hudaibiyya ni kwamba **Quraish** kuwa chini ya upinzani wa Waislamu.

(xvi) Kwa mujibu wa historia, Hijra iliyoikwana na lenga la kuutangaza Uislamu huko **Abyssinia**.